במדבר – ב׳ סיון

א. ס׳איז ידוע, אז „לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת״[1], און וויבאלד אז יעדע פרשה האט א שייכות צו דעם זמן וואס זי ווערט געלייענט[2], איז מובן, אז די שייכות פון פ׳ במדבר צו שבועות[3] איז בעיקר אינעם ענין ההכנה[4] פאר חגה״ש — צו מ״ת[5] (משא״כ פ׳ נשא וואס ווערט בד״כ געלייענט נאך עצרת, נאר לפעמים[6] ווערט זי געלייענט פאר עצרת, איז אין איר מער די שייכות צו חגה״ש און צום ענין פון מ״ת עצמו).

הנ״ל איז נאך מער מודגש אין דער קביעות פון שנה זו, ווען שבת פרשת במדבר איז חל בב׳ סיון[7], וואס אין דעם טאג „א״ל משה לקדשם לתורה״[8], אדער בלשון אדה״ז[9] „התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה״.

און וויבאלד אז בכל שנה בחגה״ש, אין זמן מתן תורתינו[10], גיט דער אויבערשטער די תורה פונדאסניי[11], און נאך אין א העכערן אופן לגבי דעם יאר שלפנ״ז[12] — איז מובן אז פאר דער קבלת התורה בחגה״ש פון דעם (און יעדן) יאר זיינען נויטיק די הכנות וואס זיינען געווען ביי קבלת התורה בפעם הראשונה[13].

און ווי דאס איז מודגש אויך בנוגע

---

1) טושו״ע חאו״ח סתכ״ח ס״ד. ועד״ז ברמב״ם הל׳ תפלה פי״ג ה״ב.

2) של״ה חלק תושב״כ ר״פ וישב.

3) וכדמשמע מלשון זה גופא „לעולם קורין פרשת במדבר סיני קודם עצרת״, ועד״ז ברמב״ם שם „המנהג הפשוט שיהו קוראין במדבר סיני קודם עצרת״, ואינו מדגיש שמפסיקין בין קללות שבתור״כ לעצרת בפ׳ במדבר סיני (כמ״ש בתוד״ה קללות (מגילה לא, ב). תוד״ה וקללם (ב״ב פח, ב) בסופו). וראה לקו״ש ח״ח ע׳ 1, ובהערות שם.

ולהעיר מהסי׳ בסדר רב עמרם (הובא בהגה״מ שם ס״א. טושו״ע ולבוש שם ס״ד) מנה ועצר״. ולשון הלבוש שם „ולעולם קורין פ׳ במדבר שיש בה מניינן של ישראל קודם שבועות״.

וראה גם חדא״ג מהרש״א מגילה שם שמפרש מ״ש בגמ׳ „כדי שתכלה שנה וקללותיו״ „דלכך תקן כן פרשת במדבר קודם עצרת כו׳ שישובו ישראל למספרם הנזכר בפרשת במדבר״.

4) וכדמוכח קצת מהרמב״ם כו׳ הנ״ל, שכתב שהמנהג שקוראין במדבר קודם עצרת, ולא הזכיר שלפעמים קורין גם פ׳ נשא (אף שבפשטות י״ל — דגם אז הרי קריאת במדבר לפני עצרת).

5) אף שלשון הרמב״ם והטור בהא קורין קודם עצרת [ולהעיר מתוס׳ ב״ב שם (וכן בהג״מ, לבוש ומגא״א שם סק״ד) שמפסיקין בפ׳ במדבר לפני עצרת כי עצרת הוא ר״ה לפירות האילן שנידונין על הפירות],

הרי מכיון דשבועות הוא „זמן מתן תורתנו״ מובן שכל הענינים שבעצרת שייכים זל״ז (ראה פסחים סח, ב (שו״ע אדה״ז או״ח סתצ״ד סי״ח) — ירושלמי ר״ה פ״ד סה״ח).

---

6) בקביעות „ה״ח מעוברת ובה״ש מעוברת״ (טור שם).

7) להעיר שע״פ הלוחות שבטור שם חל בעוד ב׳ קביעות — ב״ח פשוטה, ז״ח מעוברת. ואכ״מ.

8) מג״א סתצ״ד סק״ד.

9) סו״ס תצד.

10) נוסח התפלה דחגה״ש. ראה שו״ע אדה״ז שם בריש הסימן, „ולפי חשבון קביעות החדשים המסור בידינו . . לעולם יהי׳ חג זה בששה בסיון . . זמן מתן תורתנו״.

11) נוסף ע״ז ש„נותן התורה״ (שאומרים בכל יום) הוא לשון הווה, שנותן לנו בכל יום (לקו״ת סוכות פא, ג. וראה ברכות כב, א. סג, ב) — ראה ד״ה ועשית חג שבועות תש״ה (פמ״ה).

12) כמובן מאגה״ק סי׳ יד בנוגע לר״ה. וראה ד״ה ועשית חג שבועות שם.

13) ראה גם לקו״ש חי״ג ע׳ 135 ואילך.

•) כ״ה בהגה״מ. ובטושו״ע ולבוש „מנו ועצרו״.

להלכה, אז מטעם זה „נוהגין . . שלא להתענות ושלא לאמר תחנון מר"ח"[14].

ב. צו פאַרשטיין די שייכות פון פ' במדבר צו דער (התחלת) הכנה למ"ת (בב' סיון), יש להקדים דעם ביאור אין דער אויבנדערמאַנטער הלכה — ובלשון פון אלטן רבי'ן:

„ונוהגין במדינות אלו שלא להתענות ושלא לאמר תחנון מר"ח עד ח' בו ועד בכלל כו' לפי שמיד אחר ר"ח התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה[15] שבשני בשבת הי' ר"ח[16] ובשלישי בשבת אמר להם[17] ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו' וברביעי אמר להם מצות הגבלה השמרו לכם עלות בהר וגו'[18] ובחמישי אמר להם מצות פרישה שיפרשו מנשותיהן היום ומחר ויהיו נכונים ליום השלישי[19] שהוא שבת שבו ניתנה התורה".

ולכאורה איז ניט מובן:

א) פאַרוואָס ברענגט מען, כולל דער אלטער רבי, די ראי', אז „התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה", פון פסוק „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו'"[20], בעת אז ביום שלישי, ב' סיון, זיינען געווען א סך דיבורים בתור הקדמה למ"ת אנהויבנדיק פון פריערדיקן פסוק[21] „כה תאמר לבית יעקב גו' אתם ראיתם גו'"[22]?

אפילו אז מ'וועט זאגן, אז ער וויל ברענגען א ראי' פון דעם אויבערשטנ'ס דיבור בנוגע דעם הוה ועתיד, און ניט בשייכות צום עבר („אתם ראיתם וגו'") — געפינט מען אויך דאָס פריער (פאַרן געבראַכטן פסוק „ואתם וגו'"): והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ;

ב) נאָכמער: אין פשט פון „(ואתם תהיו לי) ממלכת כהנים" געפינט מען צוויי פירושים: (א) דער רמב"ן[23] טייטשט „ותהיו ממלכת משרתי[24] וגוי

---

14) שו"ע אדה"ז שם בסוף הסימן.

15) הדיוק בזה שמשה התחיל להתעסק עמהם בקבלת התורה, אבל גם בר"ח כבר היתה ההכנה למ"ת מצד בנ"י דביום הזה באו מדבר סיני (יתרו יט, א וברש"י שם. משבת פו, ב). ויחן שם ישראל נגד ההר כאיש אחד בלב אחד (שם, ב וברש"י) — ראה תו"א סז, ג. קט, ג. וראה לקו"ש חי"ג שם.

וי"ל (בפנימיות הענינים עכ"פ) שמטעם זה מוסיף אדה"ז „שבשני בשבת הי' ר"ח" אף שלענין דינא (שלא להתענות ולא לומר תחנון) אין נפק"מ. ואדרבה ר"ח חמיר דבימי הגבלה אינו רק מנהג (שו"ע אדה"ז או"ח סרפ"ח ס"ג). אבל י"ל דמדגישו כיון שמצינו תענית בו — ראה ב"י או"ח סתקע"ט ד"ה כתב הר"ן בסופו. ב"ח סתק"פ סד"ה כתב בה"ג. מג"א ר"ס תיח. ואכ"מ.

16) כדעת רבנן שבת פז, א.

17) יתרו יט, ו.

---

*) להעיר מפי' הר"ח שבת (פז, סע"א): ומפורש בתורה דההוא יומא שחנו כו' ומשה עלה כו' ואמר לי' למימר לישראל אתם ראיתם גו' וקאמרי רבנן דההוא יומא לא אמר להו משה לישראל מידי משום חולשי' דאורחא וטרחי', משא"כ לדעת רש"י שם (פו, סע"ב. פז, רע"א) ועד"ז בפי' עה"ת (יתרו יט, ג) שעלה ביום שני לבואם מדבר סיני (ראה ראש"ם שם ועוד).

18) שם, יב.

19) שם, יוד-יא.

20) ובפרט שמשנה מלשון המג"א כנ"ל „דמיד בב' סיון א"ל משה לקדשם בתורה", ובלבוש שם סו"ס תצג „מפני שהם ימי מצות ימי הגבלה כו'".

21) יתרו שם, ג-ד.

22) וכן הוא בגמ' (שבת שם) „בתלתא אמר להו ואתם תהיו לי". ולהעיר מפרש"י שם פו, סע"ב (בדברי ר"י) ד"ה בתרי. פי' ר"ח שם פז, סע"א (בדברי רבנן).

23) עה"פ שם.

24) עד"ז בתיב"ע „וכהנין משמשין". ובת"י „וכהנין". אלא ש„ממלכת" כנראה שמפרשים לענין בפ"ע „מלכין קטירי כלילא", „מלכין".

קדוש לדבקה בא־ל הקדוש״, (ע״ד ווי דער מכילתא[25] זאגט ״ראוין היו כל ישראל לאכול בקדשים״, ביז ווי דער בעל הטורים זאגט — ״כהנים גדולים״[26]), (ב) רש״י טייטשט — ״שרים״[27].

ולכאורה, בשלמא לויט דעם ערשטן טייטש, אז ״ממלכת כהנים״ מיינט אז זיי וועלן זיין כהנים ממש משרתי ה׳, איז מובן אז דאס איז פאַרבונדן מיט קבלת והתעסקות בתורה — צו זיין איבער־געגעבן, צו זיין א משרת ה׳ דורך תומ״צ; אבער לויט פירוש רש״י (ועוד) אז דאס מיינט ״שרים״ — וואס פאר א שייכות[28] האט דאס צו קבלת והתעס־קות בתורה[29]?

ג) נאר ״ממלכת כהנים״ איז דער פסוק ממשיך ״וגוי קדוש״ — דער אלטער רבי איז: א) ניט מעתיק די ווער־טער, ב) איז אבער מרמז אויף זיי מיט ״וגו׳״[30].

ג. וי״ל דעם ביאור בכל זה, ובהקדים: לכאורה איז ניט מובן, פאר־וואס לערנט ניט רש״י דעם טייטש פון וואַרט כהנים כפשוטו, ובפרט רש״י אליין זאגט אין א פריערדיקער פרשה[31] ״כל לשון כהן — משרת לאלקות הוא״[32] (און ווי ס׳איז אויך משמע אין זיין פירוש דא גופא אז זיין פירוש איז א חידוש — פון דעם וואס ער דארף דא אנקומען צו א ראי׳ והכרח אז עס מיינט (ניט משרתים, נאר) שרים ״כמה דאת אמר[33] ובני דוד כהנים היו״)

— והתירוץ[34] דעמאלט איז ניט פאַרשטאַנדיק וואס טוט אויף דער פסוק מיט דעם וואס ער איז ממשיך ומוסיף ״וגוי קדוש״ — א כהן משרת לאלקות איז דאך תוכנו קדושה[35]

---

25) עה״פ שם.

26) ובאגדת בראשית פע״ט (פ): ״שכולם נקראו כהנים בסיני שנאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים . . כל אחד ואחד מהן כאילו כהן גדול הוי״.

27) ועד״ז ברשב״ם.

28) דדוחק לומר שזהו רק בתור שכר סגולי (ולא — מסובב).

29) וראה ס׳ השרשים להרד״ק שרש כהן. וגם שם משמע שענין השירות — עבודה — בתיבת כהן, וענין ״ראש לעם״ שבכהן — ב׳ ענינים הם. ולהעיר מאברבנאל יתרו שם.

30) משא״כ בגמ׳ שהובאה רק התחלת הכתוב (כנ״ל הערה 22) ״ואתם תהיו לי״. ובפשטות הכוונה לכל ההמשך. ובדעת רי״ שם (פו, סע״ב) איתא ״ואתם תהיו לי ממלכת כהנים״ בלי תיבת ״וגו״״, וכ״ה בע״י, ובילי״ש יתרו רמז רעח לפנינו.

•) אבל ראה דק״ס ג׳ בדברי ר״י גם המשך הכתוב ״וגוי קדוש״. ובדברי רבנו ״ממלכת כהנים״.

31) ויגש מז, כב.

32) ובתצוה (כח, ג) פרש״י ״ולשון כהונה שירות הוא״.

33) ש״ב ח, יח. וראה ספר השרשים שם.

34) או י״ל בפשטות יותר (ובהמשך להמבואר בפנים), דאין לפרש שממלכת כהנים הו״ע משרתי ה״ מצד התומ״צ, כיון שכבר נאמר בפסוק שלפנ״ז העבודה ושירות דבנ״י ״ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי״, ומלשון הכתוב ״ואתם תהיו לי ממלכת כהנים״ מוכח, שכאן מדבר כבר ע״ד מעלתם (ושכרם) שמגיעים אלי׳. ועפ״ז יובן מה שהעתיק רש״י גם התיבות ״ואתם תהיו לי״, אף שמפרש רק תיבת ״(ממלכת) כהנים״.

35) ראה מפרשים לפרש״י תצוה שם, שמש״כ רש״י ״לקדשו להכניסו בכהונה ע״י הבגדים שיהא כהן לי״, היינו ש״לכהנו לי״ פי׳ של ״לקדשו״ (וראה בארוכה לקו״ש ח״ו ע׳ 171 ואילך).

אבל מובן שאין לומר כן בנד״ד אשר ״גוי קדוש״ הוא פי׳ של ״ממלכת כהנים״, כי: א) ״גוי קדוש״

•) או שלפי פשש״מ מתאים תואר כהן ״משרת לאלקות״ רק בכהן שמשרת לאלקות (במקום מסוים) בביהמ״ק, וכיו״ב, כנאמר (עקב יו״ד, ח) ״לעמוד לפני ה׳ לשרתו״, ולא על כללות קיום התומ״צ דבנ״י. ולהעיר מבחיי יתרו שם עה״פ: על דרך הפשט כו׳ ועל דרך הקבלה ממלכת כהנים ממלכת משרתים.

(הבדלה[36]), ועדמש"נ[37] „ויבדל אהרן להקדישו גו' הוא ובניו גו'".

פון דעם וואָס דער פסוק איז מוסיף „וגוי קדוש" איז מובן אַז „ממלכת כהנים" דאָ וועלט ניט געמיינט דער ענין פון קדושה (הבדלה) צום אויבערשטן.

דעריבער לערנט רש"י אַז דער טייטש פון „ממלכת כהנים" דאָ איז (ניט ווי דער לשון כהונה וועלט געטייטשט כרגיל, נאָר) — „שרים":

ולפי זה איז דער סדר פון די דריי מעלות אין די פסוקים זו למעלה מזו:

„והייתם לי סגולה מכל העמים", איז דאָס וואָס אידן זיינען אַן „אוצר חביב"[38], אַפגעטיילט פון שאר אומות[39]. דערנאָך איז ער מוסיף, אַז ניט נאָר זיינען זיי „סגולה מכל העמים", נאָר זיי זיינען „שרים" — וואָס „שרים" הערשן און פירן אַן מיט דער מדינה, מיט דעם אָרום.

און דערנאָך איז די הוספה „וגוי קדוש", אַז אידן זיינען אינגאַנצן מובדל און אויפגעהויבן פון חול, פון דעם גאַנצן אָרום, פון כל עניני העולם, אַ „גוי קדוש" צום אויבערשטן, ע"ד ווי כהנים — כפשוטו.

ד. די דריי ענינים בפנימיות ובעבודת האדם[40]:

„והייתם לי סגולה מכל העמים" — צום אַלעם ערשטן איז דער ענין הבחירה, וואָס דער אויבערשטער האָט בוחר געווען בבנ"י בזמן מ"ת[41], וואָס אמיתיות ענין הבחירה[42] קומט אינגאַנצן מצד הבוחר. זי איז ניט מוכרח דורך (פאָרבונדן מיט) דער מעלה ויתרון פון דעם נבחר[43]. דאָס וואָס דער אויבערשטער איז בוחר די אידן איז פאָרבונדן מיט אַזאַ מדרגה וואו עס איז כחשיכה כאורה[44] (ובפרט בנוגע לקבלת השפעה) און נאָך העכער, דער חילוק צווישן אידן און אומות העולם איז ניט די סיבה עיקרית פון בחירת בנ"י[45], ובלשון רש"י[46] „ולא תאמרו אתם לבדכם שלי ואין לי אחרים עמכם", נאָר מצד בחירתו ית', זיינען די אומות „בעיני ולפני לכלום", און „חיבתכם ניכרת".

דערנאָך קומט דער ענין פון עבודת[47]

נאמר לאחרי „ממלכת כהנים". ב) נאמר בוא"ו המוסיף — „וגוי קדוש". ג) משנה בתוארם: „ממלכת כהנים וגוי קדוש".

36) ראה תו"כ ופרש"י ר"פ קדושים. פרש"י משפטים כב, ל. קדושים כ, ז. כו. ועודי. תניא פמ"ו (סו, א). אגה"ת פ"י. ועוד.

37) דה"א כג, יג.

38) פרש"י עה"פ.

39) וראה רמב"ן ובחיי שם. ולהעיר מספורנו עה"פ (יט, ו). וראה אוה"ת יתרו ע' תתד ואילך.

•) וי"ל, דגם לפרש"י (בראשית ב, ג. יתרו כ, יא) קדשו במן שלא ירד בשבת, ענינו ג"כ שמובדל בזה מימי השבוע. ועד"ז י"ל פ בפרש"י יתרו (יט, יו"ד) וקדשתם וזימנתם שיכינו עצמם היום ומחר. ראה פרש"י שם, יא.

40) להעיר מאוה"ת שם ע' תתז וע' תתט ואילך. ד"ה ואתם תהיו לי תר"ס.

41) שו"ע אדה"ז ס"ס ס"ד. וראה תניא פמ"ט (סט, סע"ב ואילך).

42) ראה לקו"ש חי"א ע' 5 ואילך. וש"נ. לקמן ע' 408 ואילך (ובהערות שם, וש"נ).

43) ראה לקמן הערה 48.

44) תהלים קלט, יב.

45) ראה תו"א כו, סע"א ואילך. סא, ג. לקו"ת צו ז, ד. ועוד.

46) בפסוק „והייתם לי סגולה".

47) ראה אוה"ת שם ע' תתז, ובארוכה המשך תר"ס שם דבחי' והייתם לי סגולה זהו מעלתה מצד מהותה ועצמותה (בחי' אהבה הטבעיות שיש בנש"י בירושה), ובחי' ממלכת כהנים הוא ההמשכה ע"י תומ"צ כו'.

ישראל[48], וואס בכללות טיילט עס זיך אין צוויי אופנים: א) די עבודה אין דברי הרשות, וואס ער טוט זיי לשם שמים[49], אדער נאכמער[50] אין אן אופן פון „בכל דרכיך דעהו"[51], ב) די עבודה אין לימוד התורה וקיום המצות.

און דאס איז דער חילוק צווישן דער מעלה פון כהנים משרתי ה' ווי ס'ווערט געטייטשט בכל מקום (אדער ווי דער פסוק זאגט דא „גוי קדוש") — און דער מעלה פון „ממלכת כהנים" — „שרים":

די עבודה אין עניני קדושה (בלימוד התורה וקיום המצות) איז אין אן אופן אזוי מען איז אויסגעטאן פון חול פון וועלט[52], וואס דאס איז בדוגמת עבודת הכהנים „לעמוד לפני ה' לשרתו"[53], זיי זיינען מובדל פון עניני עולם, און נאר „ה' הוא נחלתו"[54] — כל מהותם ועניניהם[55] איז „לעמוד לפני ה' לשרתו",

וואס מצד דעם ווערן אידן אנגערופן „גוי קדוש", זיי זיינען „משרתי וגוי קדוש[56] לדבקה באל" דורך תומ"צ[57];

און מצד דער עבודה אין דברי הרשות, פון „כל מעשיך יהיו לש"ש" און „בכל דרכיך דעהו"[58], וויבאלד דאס זיינען מעשיך (שלך) און דרכיך (שלך), זיי זיינען דברי הרשות וואס ווערן געטאן לש"ש וכו', ווערן אידן אנגעגרופן „כהנים — שרים", וואס ווייזט אויף דער שליטה און אנפירונג פון אידן מיט זאכן פון דער וועלט (ובמילא — א שייכות צו זיי).

די עבודה איז אופנה ניט דורך זיין אויסגעטאן פון וועלט, נאר (בעיקר) צו שולט זיין און אנפירן מיט עניני העולם, אויסנוצן די דברי הרשות „לשם שמים", ביז אז אין זיי גופא דערהערט זיך דער ענין פון אלקות — „דעהו", עס ווערט אין זיי א בירור וזיכוך, ביז אז זיי ווערן א דבר שבקדושה וכו' — כלים צו ג־טלעכקייט.

ה. דאס איז בכללות. בפרטיות איז אויך אין דער עבודה פון קיום המצות פאראן די צוויי תנועות ואופנים:

א) ער לערנט תורה אין איז מקיים מצות בכדי לדבקה בו ית', וואס „אי

---

48) ובא בהמשך לוהייתם לי סגולה גו', כי הגילוי וההתאחדות דההתקשרות שמצד בחירה נקבע ע"י קדושת ישראל — ראה בארוכה לקמן ע' 408 ואילך. שם. ומודגש הוא גם בכתוב שלפנ"ז שאף שענין הבחירה „והייתם לי סגולה גו" אינו מצד תכונה ומעלה בהנבחר כנ"ל, מקדים „ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי גו".

49) אבות פ"ב מי"ב.

50) ראה לקו"ש ח"ג ע' 907, 932.

51) משלי ג, ו.

52) ראה גם תניא סמ"ו (סו, א).

53) עקב יו"ד, ח. וקאי על הכהנים — ראה רש"י שם.

54) שם, ט. ובקרח יח, כ „אני חלקך ונחלתך". וראה לשון הרמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל.

55) ולהעיר שגם באכילתם (לא רק באכילת קרבנות כ"א גם אכילת תרומה וכיו"ב) מברכין אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו (רמב"ם סוף הל' תרומות).

56) להעיר משו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ר"ס ד. וראה מהדו"ת שם ובסי"א ס"ז.

57) ראה רמב"ם הל' שמיטה ויובל שם: כל איש ואיש . . להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעובדו . . ה"ז נתקדש קודש קדשים ויהי' ה' חלקו ונחלתו כו' כמו שזכה לכהנים ללוים.

58) באוה"ת ותר"ס שם, דגוי קדוש הוא העבודה דקדש עצמך במותר לך (יבמות כ, א. ספרי ראה יד, כא). אבל ע"י"ש שזה בא מצד תכלית הביטול לאלקות, וכל הכוחות והלבושים שלו משועבדים לה' לבדו כו' (וראה לקו"ש חי"ט ע' 4-403). והמבואר לקמן בפנים דכהנים שרים הוא העבודה דלש"ש וכל דרכיך דעהו, היינו מצד התנועה והעבודה לפעול בעניני עולם.

אפשר לדבקה בו באמת כי אם בקיום רמ"ח פקודין שהם רמ"ח אברין דמלכא כביכול"[59]. ד.ה. זיין לימוד התורה וקיום המצות איז צוליב זיין „משרת ה'" — ווערן קדוש ומובדל פון וועלט, „גוי קדוש".

ב) דער עסק התורה וקיום המצות איז בכדי פועל זיין אויף גופו ונה"ב וחלקו בעולם, צו מאכן פון וועלט א דירה[60] לו ית' בתחתונים[61].

ו. עפ"ז יש לומר ביינה של תורה אין דעם פירוש רש"י, וואס רש"י טייטשט ממלכת כהנים — שרים, און ניט ווי בכ"מ, כפשוטו — משרתי ה':

די גמרא[62] זאגט אין דער סוגיא פון מתן תורה, „בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה ביניהו אמר להן לקבל תורה בא אמרו לפניו חמודה גנוזה כו' אתה מבקש ליתנה לבו"ד מה אנוש כי תזכרנו[63] וגו' תנה הודך על השמים[64] א"ל הקב"ה למשה החזיר להן תשובה כו' אמר לפניו רבש"ע תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה[65] אנכי ה' א אשר הוצאתיך מארץ מצרים אמר להן למצרים ירדתם לפרעה השתעבדתם תורה למה תהא לכם, שוב מה כתיב בה[66] לא יהי' לך אלקים אחרים בין עמים אתן שרויין כו'". ועד"ז האט משה גע־ענטפערט די מלאכים וועגן די אנדערע דברות „כלום אתם עושים מלאכה . . משא ומתן יש ביניכם . . אב ואם יש לכם . . קנאה יש ביניכם יצה"ר יש ביניכם . . מיד הודו לו להקב"ה כו'".

פון דעם איז פאַרשטאַנדיק אַז דער מכוון פון נתינת התורה והמצות איז ניט (בלויז) אַז אידן זאלן זיין אפגעזונדערט פון ענייני עולם (מלאכה, משא ומתן וכו') — דער ענין איז פאַראַן בא מלאכים, און נאָר מיט מער שלימות ווי עס קען זיין בא אידן דא למטה — נאָר (בעיקר) אַז גע־פינעדיק זיך דא למטה און האבנדיק צו טאַן מיט אומות העולם און ענייני עולם, ביז אַז „יצה"ר יש ביניכם", זאלן דאַמאַלס אידן זיין „שרים". א איד זאל זיין א שר ומושל אויף זיין יצה"ר ומדותיו; און אזוי אויך בעולם סביבו, ער איז א שר און פירט אַן מיט ענייני העולם, זיי זאלן נתברר ווערן און זיין דורכגענומען מיט ג־טלעכקייט (וואס דאס איז די עבודה פון כל מעשיך ובכל דרכיך כנ"ל).

בכללות איז דאס דער אויפטו פון מתן תורה, און דער יתרון אין דעם לימוד התורה וקיום המצות וואס נאך מ"ת אויף דעם קיום התומ"צ פון די אבות (וואס קיימו האבות כל התורה כולה עד שלא ניתנה[67]):

קיום התומ"צ בא די אבות איז געווען ניט צוליב פועל זיין זיכוך ועלית גשמיות העולם, נאָר — צו ווערן און צו זיין מיוחד מיט אלקות, בלשון חז"ל[68] „האבות הן הן המרכבה" און ווי ער זאגט אין תניא[69] „שכל אבריהם כולם

59) תניא פ"ד.
60) ראה תניא פל"ו־לז.
61) בפרטיות יותר י"ל שזהו החילוק דתורה ומצות: תורה עיקר מעלתה ועניגה — דביקות; מצות עיקר ענינן — בירור העולם (וראה תניא פ"ה ופכ"ג). וראה אוה"ת ותר"ס שם. ואכ"מ.
62) שבת פח, סע"ב ואילך.
63) תהלים ח, ה.
64) תהלים שם, ב.
65) יתרו כ, ב.
66) שם, ג.
67) יומא כח, ב. קידושין סב, א.
68) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
69) תניא פכ"ג. וראה לשונו רפל"ד. ובפל"ט (נג, א). פמ"ז (סו, א).

היו קדושים ומובדלים מענייני עוה"ז ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם".

דעריבער איז אויך עיקר סדר חייהם — רועי צאן, אפגעזונדערט פון וועלט[70].

ז. און דערפאר לערנט רש"י אז אין דעם דיבור ה' וועגן דער עבודה פון אידן בשייכות צו מ"ת, איז פרייער די דרגת העבודה פון "שרים", און ערשט נאכדעם קומט מען צו (אויך) צו דעם מצב ומדריגה פון "גוי קדוש".

דערמיט איז אויך מובן וואס דער אלטער רבי בשולחנו — זאגנדיק אז "מיד אחר ר"ח התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה" — ברענגט ער דעם פסוק "ובשלישי בשבת אמר להם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" און די ווערטער "וגוי קדוש" איז ער (בלויז) מרמז מיט "וגו'" — להדגיש, כנ"ל, אז "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" איז א באזונדער סוג און דרגא אין עבודה (און "וגוי קדוש" איז א צווייטע דרגא, אבער א המשך וגמר פון דער פריערדיקער), און אין דעם באשטייט דער עיקר מכוון פון קבלת התורה, דעריבער איז די ערשטע התעסקות ("התחיל משה להתעסק עמהם בענין קבלת התורה") געווען אין דעם וואס "אמר להם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", אז דער עיקר מכוון פון קבלת התורה איז אין דער עבודה[71] פון "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים".

און די דרגא "וגוי קדוש" איז — "וגו'" — צו דעם קומט מען צו און דאס איז דער גומר די עבודה פון "ממלכת כהנים"[72].

ח. עפ"ז יש לבאר די שייכות פון ב' סיון צו פ' במדבר:

דער תוכן פון דער פרשה איז מנין[73] בני ישראל, ביז אז דער גאנצער ספר ווערט אנגערופן "חומש הפקודים"[74].

בפרטיות רעדט זיך אין דער פרשה וועגן דריי באזונדערע ציילונגען:

בתחילת הסדרה — וועגן דעם מנין פון כל בני ישראל אויסער די לויים — "אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בנ"י"[75]; נאכדעם ווערט דער שבט לוי "נמנה לבדו"[76] — "מבן חודש ומעלה תפקדם"[77]; און ביים סיום הסדרה — "נשא את ראש בני קהת מתוך בני לוי גו' מבן שלשים שנה ומעלה גו'", "מנה מהם את הראויין לעבודת משא"[78].

ויש לומר אז די דריי פרטי המנין זיינען בדוגמא צו די דריי ענינים הנ"ל

---

70) תו"ח ויחי קב, ב: לפי ש"אין בעסק זה שום טרדה כלל כו' וכל היום יוכל להיות פנוי מכל מחשבה בלתי לה' לבדו".

71) להעיר מעבודה ועבודה תמה (יומא כד, א. ובפרש"י שם ד"ה עבודה תמה. וראה זבחים קטו, ב).

72) ע"פ המבואר באוה"ת ותו"ס (הובא בהערה 58) ד"גוי קדוש" הוא העבודה ד"קדש עצמך במותר לך" שהוא בתכלית הביטול, אולי י"ל הכוונה מה ש"גוי קדוש" "גומר" העבודה ד"ממלכת כהנים", כי שלימות הפעולה בעולם, השלמת הכוונה דדירה לו ית' עצמותו בתחתונים, הוא כאשר גם האדם הוא בביטול לגמרי (ראה לקו"ש חט"ו ע' 248 ואילך). ואכ"מ.

73) ראה לעיל סוף הערה 3.

74) יומא סח, ב. וראה פרש"י שם ד"ה ובחומש הפקודים.

75) א, מט.

76) פרש"י שם.

77) ג, טו. וראה מפרשי רש"י שם א, מט. ונת' בארוכה בלקו"ש חל"ג ע' 1 ואילך.

78) ד, ב-ג ובפרש"י.

— „והייתם לי סגולה מכל העמים, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", און „וגוי קדוש".

ט. דער ביאור בזה:

עס שטייט אין של"ה[79], אַז דורך דעם וואָס מען האָט געציילט די אידן זיינען זיי געוואָרן אַ „דבר שבמנין", וואָס דבר שבמנין לאַ בטיל[80]. דאָס וואָס אַ דבר שבמנין ווערט ניט בטל, איז ניט אין דעם זעלבן אופן ווי אַנדערע דברים חשובים ווערן ניט בטל, ווי ברי'[81] בע"ח[82] וכיו"ב — וואָס דאָרטן איז די חשיבות אין דער זאַך גופא בגלוי, זי איז אַנדערש בגלוי פון אַנדערע זאַכן:

משא"כ אַ דבר שבמנין וואָס לאַ בטיל איז — דורך דעם וואָס מען ציילט עם, דערוויסט מען זיך[83] אַז ער האָט אַ חשיבות[84] ובמילא — לאַ בטיל. די חשיבות זיינע איז ניט גלוי' וניכרת אין גוף הדבר.

דער ענין ברוחניות איז: מנין באַ־ווייזט אויף דער בחי' פון אידן אין וועלכע בחיצוניות זיינען אידן ניט אויס־געטיילט (לכאורה) פון אַנדערע אומות:

דאָס וואָס מ'האָט דעם שבט לוי גע־ציילט „מבן חודש ומעלה" איז ווייל דורכדעם „הוא נמנה ליקרא שומר משמרת הקודש"[86] — בדוגמת העילוי פון „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים" — „שרים", בנוסף אויף דעם וואָס זיי ווערן ניט בטל („והייתם לי סגולה גו").

און לאח"ז קומט דער מנין פון די משפחות בני לוי קהת גרשון ומררי, מבן שלשים שנה ומעלה — וואָס „בא לצבא לעשות מלאכה באה"מ". בפרשתנו דאָס וואָס זיי ווערן ניט בטל איז מצד דעם וואָס דער אויבערטשער איז מונה אותם, ווייס מען דערפון אַז זיי זיינען חביב כו'.

און דערפאַר איז דער ענין אין מנין בדוגמת „והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ": אע"פ אַז „לי כל הארץ", עס זיינען דאָ „אחרים עמכם", פונדעסטוועגן זיינען אידן אויס־געטיילט מצד בחירתו של הקב"ה, און זיי ווערן ניט בטל לגבי שאר אומות — דאָס ווערט נתגלה דורך מנין, וואָס דורך דעם איז „חיבתכם ניכרת", ווי רש"י זאָגט בתחילת פרשתנו: מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה, אַדער ווי זיין לשון אין ריש פ' שמות: „להודיע חיבתן".

יו"ד. בהמשך לזה איז דער פסוק מדגיש „אך את מטה לוי לא תפקוד ואת ראשם לא תשא בתוך בנ"י", וואָרום זייער מנין איז פאַרבונדן ניט נאָר מיט דעם וואָס זיי זיינען אויסגעטיילט און ווערן ניט בטל, נאָר מיט „ואתה הפקד את הלוים" — לשון מנוי שררה[85] — נשיאת ראש בסוג בפ"ע, גדר מיוחד:

---

79) שמז, סע"א ואילך. נת' בד"ה צהר תעשה תרע"ג (בהמשך תער"ב). וראה לקו"ש ח"ד ע' 1019 ואילך.

80) ביצה ג, ב. וש"נ. שו"ע יו"ד סק"י ס"א. שו"ע אדה"ז סי' תמז ס"כ.

81) חולין ק, א. רמב"ם הל' מאכלות אסורות פט"ז ה"י. טושו"ע יו"ד סי' ק ס"א.

82) זבחים עג, א. רמב"ם שם ה"ז. טושו"ע סק"י שם.

83) להעיר שדבר שבמנין תלוי במקום (ראה ש"ך שם סקי"ג).

84) להעיר מלשון הרשב"א יבמות (פא, ב): דברים שחשיבותן מצד מנינן. ולהעיר מצפע"נ ריש הל' מאכ"ס בסימני טהרה כו' אם הוי רק סימן או גורמים הטהרה כו'.

85) א, נ וברש"י.

86) פרש"י שם ג, טו.

שטייט דער מנין פון בני קהת, וואָס איז פֿאַרבונדן מיט „עבודת בני קהת באוהל מועד קודש הקדשים״[87].

דער מנין איז ניט מצד דעם כללות־דיקן תפקיד פון די לויים, די שררה פון „שומר משמרת הקודש״, נאָר מצד „מלאכה באה״מ״ און באָ בני קהת מצד דעם וואָס בני קהת זיינען אויסגעטיילט אויף צו טראָגן די כלי הקודש — „המקודש שבכולן״[88].

וואָס בכלל איז דאָס ע״ד ווי די מעלת העבודה פון „וגוי קדוש״ כנ״ל. נוסף ע״ז — בפרשתנו — איז דער מנין פון בני קהת צוליב עבודת הקודש, נשיאת הארון וכו׳ — המקודש שבכולן. וי״ל אַז עס איז אויך פֿאַרבונדן און שייך מיט דעם וואָס כהנים זיינען פון בני קהת[89] און „יצא ממנו אהרן הכהן שהוא קודש הקדשים״[90].

יא. ע״ד ווי געוויינטלעך פריער אַז דער עיקר הכנה צו מ״ת איז „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים — שרים״ — עד״ז זעט מען, בענין הנ״ל, אַז דער חידוש מיוחד פון פ׳ במדבר איז מנין בני לוי:

דער מנין פון כללות בני ישראל איז ניט קיין ענין וואָס ווערט נתחדש און אויפגעטאָן ערשט אין אונזער סדרה — דאָס איז שוין געווען פריער — ווי רש״י זאָגט גלייך, אַז „כשיצאו ממצרים מנאן כו״ (וואָס „מתוך חיבתן לפניו מונה אותם כל שעה״) און דאָ רעדט זיך שוין וועגן דעם דריטן מנין פון בני ישראל.

אויך דער חידוש פון „נשא את ראש בני קהת״ איז ניט אינגאַנצן פֿאַרבונדן מיט פ׳ במדבר, וואָרום כאָטש אַז בני קהת זיינען אויסגעטיילט אין זייער עבודה, איז אָבער זייער סדר המנין („מבן שלשים שנה ומעלה״) דער זעלבער ווי ביי אַלע בני לוי; און אפילו דער אופן עבודה פון בני קהת (עבודת משא) איז פֿאַראַן אויך באָ בני גרשון[91]; ביז אַז דער „נשא את ראש בני קהת״ (בסוף פרשתנו) איז די התחלה פון דעם המשך הענין (אין דער סדרה שלאח״ז): „נשא את ראש בני גרשון גם הם״.

דער חידוש און ענין המיוחד אין פ׳ במדבר, איז דער מנין און דער תפקיד פון כללות שבט לוי, דאָס וואָס דער אויבערשטער האָט די לויים ממנה געווען צו זיין „תחת כל בכור בבנ״י״[92] אַנשטאָט כל בכור — דער ערשטער און אַנפירער פון אַלע קינדער, לוקח פי שנים בהירושה וכו׳[93],

(וואָס אין דעם אַלעם איז דאָך דאָ עבודה להוי׳ פון דעם „בכור בבנ״י״).

ווייל, כנ״ל, דער עיקר ומטרה פון מתן תורה איז „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים — שרים״, צו שולט זיין אויף עניני עולם און אַנפירן מיט זיי, פועל זיין אַז זיי זאָלן ווערן אַ דירה לו ית׳.

און בכל שנה ושנה, ווען „הימים האלה נזכרים״[94], און יעדער איד בעבודתו טוט אין דער הכנה פון „ואתם תהיו לי ממלכת כהנים — שרים״, ווערט אויך אויפגעטאָן דער ענין פון

87) ד ג־ד.

88) פרש״י שם.

89) ראה של״ה שם (שמז, סע״א): ופקודת בני קהת הם ג׳׳כ פקודת הכהנים בנשיאת הארון כו׳.

90) במדב״ר פ״ו, ב (בסופו). ראה של״ה שם שמט, ב ואילך.

91) להעיר מבמדב״ר שם „וגרשון הי׳ קודש״.

92) שם ג, מא.

93) ראה פרש״י ויחי (מט, ג): בכהונה, במלכות.

94) מג״א ט, כח. ראה רמ״ז בס׳ תיקון שובבים, הובא ונת׳ בספר לב דוד (להחיד״א) פכ״ט.

„ממלכת כהנים" כפשוטו, ביז כפשוטו ממש — בביהמ"ק השלישי.

אידן ווערן שרים אויף כל עניני העולם, ביז אז „שתמליכו שרים שלמעלה" (ווי דער מגיד[95] טייטשט אפ ממלכת כהנים"),

מען איז זוכה צו דעם מצב פון „מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך"[96] נאר זייענדיק אין גלות, און מ'גרייט זיך צו מקבל זיין די תורה בשמחה ובפנימיות[97], און דורך דעם אויך צו לערנען בקרוב ממש — תורתו של משיח, וואס דעמאלט וועט זיין והי' הוי' למלך על כל הארץ גו'[98], והייתה להוי' המלוכה[99].

(משיחת ש"פ במדבר, ב' סיון, תשכ"ו)

---

95) אור תורה לד, א.

96) ישע' מט, כג.

97) כלשון ברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר בקשר לחה"ש.

98) זכרי' יד, ט.

99) עובדי' בסופו. וראה רמב"ם (דפוס רומי (ירושלים תשט"ו) וכו', שלא שינתה ביקורת או"ה) הל' מלכים ספי"א: (שהדברים שלפני ביאת המשיח הם) ליישר דרך למלך המשיח ולתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד.